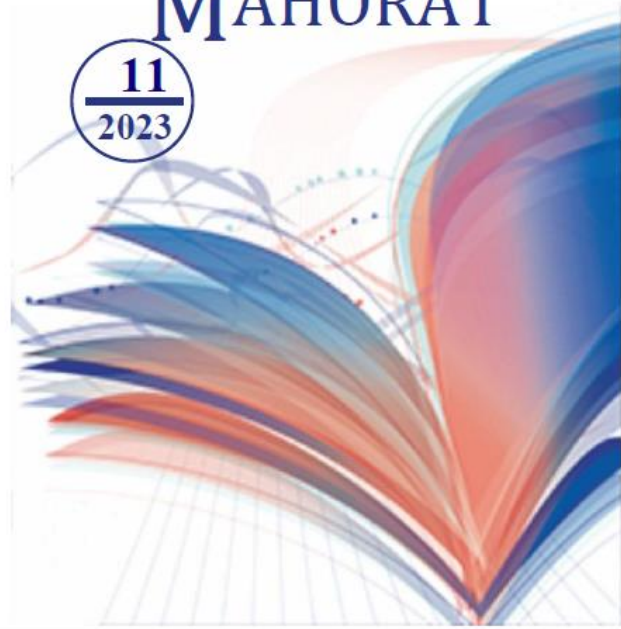

ISSN 2181-6833

PEDAGOGIK MAHORAT

11
2023

ISSN 2181-6883

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

11-son (2023-yil, dekabr)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2023

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

2023, № 11

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkaması huzuridagi OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrda qurilgan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2001-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 1016-yil 22-fevral № 05-072-sodli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy
Elektron manzil: nashriyat_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY'ATI:

Bosh muharrir: Adizov Baxtiyor Rahmonovich – pedagogika fanlari doktori, professor
Mas'ul kotib: Sayfullayeva Nigora Zakiraliyevna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Yamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Begimgulov Uzoqboy Shoyimqulovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Navro'zoda Baxtiyor Nigmatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Mahmudov Mels Hasanovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Rasulov To'lgun Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor
Fasaktiyeva Yelka Kirilova, pedagogika fanlari doktori, professor (N. Rilski nomidagi Janubiy-G'arbiy Universitet, Bolgariya)
Andriyenko Yelena Vasiyevna, pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti)
Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta'limi instituti, Novosibirsk, Rossiya)
Roman Tatyana Aleksandrovna, pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti)
Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta'lim instituti, Novosibirsk, Rossiya)
Chudakova Vera Petrovna, psixologiya fanlari nomzodi (Ukraina pedagogika fanlari milliy akademiyasi, Ukraina)
Hamroyev Alijon Ro'ziqulovich – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Mahmudova Muqarrar, pedagogika fanlari doktori, professor
Kozlov Vladimir Vasilyevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya)
Tadjiyozdayev Zokirzo'ja Abduxatorovich, texnika fanlari doktori, professor
Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor
O'raeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor
Durditiev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor
Mahmudov Nostr Mahmudovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Chariyev Irgash To'rayevich, pedagogika fanlari doktori, professor
Qiyamov Nishon Sodiqovich, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Shomirzaev Maxmatmurod Xuramovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Ro'ziyeva Dilnoza Isomjonovna, pedagogika fanlari doktori, professor
Qurbanova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc)
To'xtanov Qahramon Rahimboyevich, filologiya fanlari doktori, dotsent
Nazarov Almal Mardonovich, psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jumaev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Nurilloev Firuz No'monjonovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Navro'zoda Layli Baxtiyorovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

PEDAGOGICAL SKILLS

The scientific-theoretical and methodical journal

№ 11, 2023

By the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 29, 2016, the journal was included in the list of publications recommended for publishing scientific results of articles in the areas of «Pedagogy» and «Psychology».

The journal was founded in 2001.
The journal is published 12 times a year.

The journal is registered by the Bukhara Department of the Agency for Press and Mass Communication of Uzbekistan.

The certificate of registration of mass media № 05-072 of 22 February 2016

Founder: Bukhara State University

Publish house: 200117, Uzbekistan, Bukhara, Muhammad Ikbol Str., 11.
E-mail: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

EDITORIAL BOARD:

Chief Editor: Pedagogical Sciences of Pedagogy, Prof. Bakhtiyor R. Adizov.
Editor: Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Nigora Z. Sayfullaeva

Doctor of Economics Sciences Prof. Obidjon X. Xamidov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Uzokhoy Sh. Begimkulov
Doctor of Economics Sciences, Prof. Bakhtiyor N. Navruz-zade
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Melis Kh. Mahmudov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Holboy I. Ibragimov
Doctor of Physical and Mathematical Sciences (DSc), Prof. Tulkun Kh. Rasulov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Yelka K. Yanakieva (Bulgaria)
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Andrienko Yelena Vasilyevna (Russia)
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Romm Tatyana Aleksandrovna (Russia)
Candidate of Psychology, Vera P. Chudakova (Kiev, Ukraine)
Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Doc. Alijon R. Hamroev
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Siddik K. Kahhorov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. M. Mahmudova
Doctor of Psychology, Prof. Vladimir V. Kozlov (Yaroslavl, Russia)
Doctor of Technical sciences, Prof. Zakirhodja A. Tadjikhodjaev
Doctor of Technical sciences, Prof. Mukhtor R. Amanov
Doctor of Philology, Prof. Darmon S. Uraeva
Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Prof. Durdimurod K. Durdiev
Doctor of Economics, Prof. Nastr N. Mahmudov
Doctor of Pedagogical Science, Prof. Shirinboy Sh. Olimov
Doctor of Pedagogical Science, Prof. Irgash T. Chariev
Doctor of Pedagogical Science, Prof. Nishon S. Kiyamov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Mazmatmurod X. Shomirzaev
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Dilhoza I. Ruzieva
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Gulnoz N. Qarboanova
Doctor of Philology, Doc. Qahramon R. Tuxsanov
Doctor of Psychology, Doc. Akmal M. Nazarov
PhD in Political Sciences, Doc. Rustam G. Jumaev
PhD in Pedagogical Sciences, Firuz N. Nurulloev
PhD in Economics Sciences, Layli B. Navruz-zade

**ART TEKNOLOGIYALARI VOSITASIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI
TARBIYALANUVCHILARINI ESTETIK TARBIYALASH**

*Mirzayeva Dilfuza Shavkatovna,
Buxoro davlat universiteti Maktabgacha ta'lim kafedrasida dotsenti*

Maqolada zamonaviy ta'lim jarayonlarida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion yondashuvlardan foydalanishning dolzarbligi, shaxsni tarbiyalashga integrativ yondashuvlar, xalqaro tajribalar asosida kichik yoshdan boshlab bolalarga maqsadli tarbiya berish, ayniqsa, ART texnologiyasini qo'llash muammolari va zarurati, estetik tarbiyaning shaxs kamolotida tutgan o'rni va ahamiyati, Art texnologiyalari vositasida maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarini estetik tarbiyalash usullari va metodikasi, uning o'ziga xos imkoniyatlari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, ART texnologiyasi, ART terapiya, estetik tarbiya, badiiy ijod, innovatsiya, integratsiya, estetik did, kasb-hunar, ota-onaga hurmat, estetik tarbiya, estetik dunyoqarash, estetik ong, estetik did.

**ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ ДОШКОЛЬНОЙ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЧЕРЕЗ ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ**

В статье рассматриваются актуальность использования инновационных подходов в дошкольных образовательных организациях в современных образовательных процессах, интегративные подходы к воспитанию личности, целенаправленное воспитание детей с раннего возраста на основе международного опыта, особенно проблемы и необходимость применения арт-технологий, роль и значение эстетического воспитания в созревании личности, методы и методика эстетического воспитания воспитанников дошкольной образовательной организации средствами арт-технологий, ее роль в речь идет об уникальных возможностях.

Ключевые слова: современное образование, ART-Технологии, арт-терапия, эстетическое воспитание, художественное творчество, инновации, интеграция, эстетический вкус, профессия, уважение к родителям, эстетическое воспитание, эстетическое мировоззрение, эстетическое сознание, эстетический вкус.

**AESTHETIC EDUCATION OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATION
STUDENTS THROUGH ART TECHNOLOGIES**

The article will talk about the relevance of the use of innovative approaches in preschool educational organizations in modern educational processes, integrative approaches to personality education, the provision of targeted education to children from an early age based on international experiences, especially the problems and need for the application of ART technology, the role and importance of aesthetic education in personality maturation, methods and

Keywords: modern education, art technology, ART therapy, aesthetic education, artistic creation, innovation, integration, aesthetic taste, professional, respect for parents, aesthetic education, aesthetic worldview, esthetic mind, aesthetic taste.

Kirish. Bugungi kunda fuqarolik jamiyatini shakllantirishning eng muhim shartlaridan biri – yuksak ma'naviyatli, har tomonlama barkamol yosh avlodni tarbiyalashdan iborat. Yuksak ma'naviyatli, axloqiy va estetik jihatdan tarbiyalangan avlodni shakllantirish, estetik tarbiyaning jamiyatni isloh etish va modernizatsiyalash jarayonidagi ahamiyatini ilmiy jihatdan tadqiq etish masalasi davrning eng dolzarb muammolaridan biri bo'lib qolmoqda.

Estetika so'zi nemis tilidan olingan bo'lib, "his", "tuyg'u" ma'nosini bildiradi. Ya'ni, olamning hissiy qabul qilinishini tadqiq etuvchi fan bo'lib, u san'at, madaniyat va tabiatning subektiv qabul qilinishini o'rgangan holda aksiologiya sohasiga kiradi. "Estetika" terminini nemis faylasufi A.Baumgarten (1714—1776) ilmiy muomalaga kiritgan. Estetika go'zallik falsafasi, san'at falsafasi, badiiy ijod falsafasi iboralari qo'llanib kelingan. Estetika o'z ichiga san'at Estetikasi, tabiat Estetikasi, texnika Estetikasi, dizayn, sport Estetikasi, turmush Estetikasi, atrof muhitni go'zallashtirish va boshqalar sohalarni qamrab oladi. Estetika nafasat, did, go'zallik, ulug'vorlik, tubanlik, fojiviylik, kulgililik, mo'jizaviylik, hayolilik singari

kategoriyalar bilan hamohang tarzda ish ko'radi. Estetika tarbiya so'zi bilan birgalikda tadqiqot ob'ekti sifatida o'rganilsa, uning natijadorligi yanada samarali bo'ladi.

Ta'limning xalqarolashuvi jarayonlarida zamonaviy ta'lim-tarbiya berish orqali kichik yoshdan boshlab bolalarga estetik tarbiya berish, ularni hayotga tayyorlash bugungi kun jahon ta'limi oldida turgan asosiy vazifalardan biridir.

O'zbekiston respublikasida estetik tarbiya muammolariga avvaldan katta e'tibor berib kelinmoqda va u yosh avlodning tarbiyasi komil insonni har tomonlama yetuk qilib tarbiyalashga qaratilgan. Ayniqsa, art-pedagogik va art-terapevtik texnologiyalardan foydalanishga alohida ahamiyat berilib, Rossiya art-terapiya assotsiatsiyasi tomonidan ta'lim oluvchilarning psixosotsial holatiga terapevtik va korreksion ta'simi hisobga olgan holda musiqiy terapiya, vokaloterapiya, izoterapiya, biblioterapiya, imajoterapiya usullaridan kompleks foydalanishga e'tibor qaratilmoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarini estetik tarbiyalashda badiiy ijodning musiqa va tasviriy san'at turlarining pedagogik imkoniyatlarini aniqlashtirish, musiqiy pedagogika va psixologiya vositasida ta'lim oluvchilarning estetik tafakkurini rivojlantirishga doir bir qator ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'limda bolalarni badiiy matnlarni eshitishga o'rgatishda ularning tasavvur etishi va voqeani idrok etish qobiliyati asosida estetik ongi va dunyoqarashini tarkib toptirish, art-pedagogika vositasida bolalarning estetik sifatlarini rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, badiiy ijod namunalari, ularning ijodkorlik asarlari asosida estetik tarbiya jarayonlariga germeneytik yondashuvni tatbiq etishning pedagogik tizimini takomillashtirish alohida dolzarflik kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili. Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) mamlakatlari olimlaridan A.Kopitin, V.Anisimov, A.Aytbaeva, J.Shaygozova, M.Sultanova, Ye.Medvedeva, I.Levchenko, L.Komissarova, T.Dobrovolskaya, A.Kuznesova, O.Korjenko, Ye.Zargaryanlar tomonidan san'atning kichik yoshdan boshlab shaxs intellektual rivojiga ta'siri, art-pedagogika vositasida bolalarni estetik tarbiyalashning tashkiliy shart-sharoitlari tadqiq etilgan.

Xorijlik olimlardan E.Segen, J.Demor, O.Dekroli, T.Kollen, R.Biker-Vayt, D.Zubeyde, B.Chrissi Ioannou, M.Morris, N.Goldman, E.Bezani Chloe kabilarning tadqiqotlarida san'at vositasida maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining estetik kompetentligini rivojlantirish, ART pedagogikasi orqali bolalarda badiiy-estetik tafakkur va nafosatni shakllantirish masalalari o'rganilgan.

Tadqiqotlar metodologiyasi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ta'limiy va tarbiyaviy maqsadlariga erishishlarida yordam beradigan faol ta'lim metodlari va texnologiyalarni izlashdan maqsad – ma'naviy boy, ijodiy fikrlaydigan, har tomonlama rivojlangan yetuk shaxsini tarbiyalash bo'lib, ushbu muammoga ijtimoiy zarurat sifatida baho berish va uning ahamiyatini pedagogik jihatdan asoslash dolzarbdir.

Bolalarning estetik rivojlanishi ularning kundalik jo'shqin hayoti bilan chambarchas bog'liqdir. Ilk yoshdagi bolalarni nazarda tutganda, hali ularning estetik tarbiyasi to'g'risida emas, balki ularning hissiy va sensor rivojlanishi to'g'risida o'ylash kerak. Bola yaltiroq bo'yoqdan xursand bo'ladi, bir maromdagi tovush va harakatlardan huzur qiladi. Bola hayotining birinchi yilida ularning sensor-hissiy qabul qiluvchanligi takomillashib boradi. Bu yoshdagi bolada hissiy kechinmalarning shakllanishida kattalar muhim rol o'ynaydi. Kattalarning ochiq yuz bilan jo'shqin ohangda gapirishlari bolaga buyumlarning u yoki bu xususiyatlariga ijobiy munosabatda bo'lishlariga yordam beradi. Va, aksincha, kattalarning ogohlantiruvchi ovozi, ular yuzidagi tundlik alomati yoki xo'mrayib qarashlari, jerkib, siltab tashlashlari va hokazolarda bolalarda shu buyumga yoki uning sifatiga salbiy munosabatni shakllantiradi. Bola hayotining ikkinchi yilida uning idroki sekin-asta takomillasha boradi. Bolalar endi faqat borliq xususiyatlarini emas, shu bilan birga san'at asarlaridagi ayrim estetik ifoda vositalarini ham idrok eta boshlaydilar. Bu yoshdagi bolalarda musiqaning quvnoq va g'amgin kuylariga, ularning qattiq va sokin ohangiga, ohista va tezligiga javob ta'siri paydo bo'ladi va hokazo. O'rta guruhga kelganda bolalar estetik idrokning rivojlanishida muhim o'zgarishlar yuz beradi. Ularning estetik idroki ancha aniq va tabaqalashgan bo'lib qoladi. Ammo shunga qaramay, u qisqa-qisqa bo'lib, bolaning shaxsiy tajribasi va qiziqishiga bog'liq bo'ladi. Bu yoshdagi bolalar badiiy obrazni eng oddiy estetik baholay oladilar, ba'zi bir estetik vositalarni to'g'ri anglaydigan, tasvir mohiyatini tushunadigan bo'lib qoladilar.

Art-pedagogikasi ilmiy va pedagogik amaliyotlarda bugungi kunda yangicha yo'nalish texnologiyasi hisoblanib, ta'lim tarbiya jarayonida uni qo'llash metodikasi tarbiyachilar tomonidan ilmiy va amaliy faoliyatlar davomida o'rganib borilmoqda. Art-pedagogika psixolog va psixoterapevtlar tomonidan qo'llanilib kelinayotgan art-terapiya o'rinda ishlatilib kelinmoqda, ya'ni o'quvchilarning xulqi, ularning shaxsi va xarakterini korreksiyalashda, dars jarayonida yaxshi munosabat muhitini o'rnatishda, bolalar va kattalar munosabatini korrektirovka qilish va hokazolarda. Ko'pincha, art-terapiya san'atning vizual doirasi,

ya'ni ko'z bilan ko'riladigan narsa deb tushiniladi. Ushbu texnikaning samaradorligi shundaki, u hissiyotlar bilan tajriba o'tkazishga, ularni ramziy darajada o'rganishga va ifoda etishga imkon beradi. Art-terapiya bu sizning ongsizligingizga sayohat. Tushlar singari, u odamga qalbining yashiringan narsalarni ochib beradi. Art-terapiya jarayonida odamning o'z travmatik tajribasi, tajribasi va kasalliklariga va kasalliklarga munosabati o'zgaradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga zamonaviy ta'lim yondashuvlari asosida ta'lim-tarbiya berish va bunda Art texnologiyasidan samarali foydalanish bir qator afzalliklarga ega bo'lib, ular bola ongining to'g'ri rivojlanishiga yo'nalish berishda muhim omil hisoblanadi. Jumladan,

- O'z-o'zini tasvirlash va ijobiy o'z-o'zini anglashni shakllantirish;
- O'z his tuyg'ularingizni o'rganish va ifoda etish;
- Muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish;
- O'ylar a'zolarini hissiy jihatdan yaqinlashtirish;
- Oylada va ishda psixo-yemotsional stressdan xalos bo'lish;
- Ijodiy faoliyatning har xil turlari uchun qobiliyatlarni rivojlantirish;
- Ichki potentsialingizni ochib berish.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilariga innovatsion bilimlarni berishda Art texnologiyasining quyidagi terapiyaning keng tarqalgan turlaridan foydalanish tavsiya etiladi:

- Art-terapiya (Art-terapiya) yoki izoterapiya.
- Musiqa terapiya (musiqa terapiya).
- Raqs terapiya.
- Dramaterapiya.
- Ortak terapiyasi.
- Biblioterapiya (ijodiy yozuv).

Mazkur pedagogik terapiya turlaridan foydalanishda tarbiyachi yuqori saviyadagi kasbiy mahoratga va kompetentlikka ega bo'lishi talab etiladi.

Ta'lim va tarbiya tamoyillari tarbiyachilarning pedagogik tafakkuri va hatti-harakatlariga rahbarlik qiluvchi fundamental, aniq ifodalangan talablardir. Ular pedagogik jarayonlarning mohiyatini tushunishga, haqiqiy pedagogik tajribani umumlashtirishga asoslanadi. Ta'lim va tarbiya tamoyillari pedagogik jarayondagi muntazam aloqalarni aniqlash va ular asosida ta'limni tashkil etish va amalga oshirishning mazmuni, metodikasi va texnologiyasini belgilash, pedagogik faoliyatda kerakli natijaga erishish imkoniyatini beradi. Artpedagogika tamoyillarini ajratib ko'rsatsak, biz korreksion ishlarni tashkil etish va o'tkazishning umumiy pedagogik tamoyillariga, alohida ta'limga muhtoj kishilar uchun maxsus ta'limning konseptual qoidalarini aks ettiruvchi maxsus pedagogika tamoyillariga, shuningdek, badiiy estetik rivojlanish tamoyillariga tayanamiz. Shu bilan birga, biz uchun A.D.Goneyev, V.I.Smirnov, I.A.Zinnaya, YE.V.Nazarova, N.A.Vetlugina kabi mualliflarning mavjud bo'lgan ta'lim va tarbiya tamoyillarini tasniflash asos buladi

Didaktikadagi metodlar deganda “tarbiyachi va tarbiyalanuvchi” o'quv materialini o'rganish orqali ma'lum maqsadga erishishga qaratilgan o'zaro ta'sir qilish usullarining ketma-ket almashishi tushuniladi (Y.K.Babanskiy). Usulni tashkil etuvchi harakatlarga turli harakatlar tizimida takrorlanadigan ma'lum operatsiyalar kiradi. Bu operatsiyalar “texnika” atamasi bilan belgilanadi.

Ta'lim - tarbiya jarayonida ma'lum bir sohani o'z ichiga oluvchi sohaga oid barcha usullar ma'lum bir kombinatsiyada, kompozitsiyada qo'llaniladi, bu aniq pedagogik vaziyatda eng katta samara berishi mumkin va bir qator xususiyatlarni hisobga olgan holda o'qituvchi tomonidan belgilanadi. Omillar, jumladan: ta'limning maqsad va vazifalari, bolalarning yoshi, ularning individual xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi, faning mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari, o'qituvchining maxorati kiradi. Artpedagogikada ular quyidagicha ko'rsatilgan. -turli xil san'at turlari yordamida atrof-muhitga estetik munosabatni rivojlantirishda muammoli bolani shakllantirish; -rivojlanishida turli xil nuqsonlari bo'lgan bolalarning badiiy madaniyati, axloqiy va estetik fazilatlarini shakllantirish; -bolaning turli san'at turlariga xos bo'lgan muayyan badiiy ifoda vositalarini egallashi va ulardan o'z his-tuyg'ularini, dunyoqarashini, ijodiy g'oyalarini namoyon etishda foydalanish; -san'atning har xil turlari yordamida nogironligi bo'lgan shaxslarni o'qitish va o'qitishga alohida ehtiyojlarini ta'minlash va qondirish; -bolalar bilan badiiy va ijodiy faoliyatning har xil turlari va shakllarida (badiiy va nutq, musiqa, tasviriy san'at va hunarmandchilik teatr) mumkin bo'lgan ishtiroki asosida tuzatuvchi, korreksion rivojlantiruvchi ishlarni tashkil etish.

Badiiy pedagogikada ta'lim va tarbiya usullarini tanlash quyidagilar bilan belgilanadi:

- bolalarning yoshi, individual xususiyatlari va imkoniyatlari;
- ularning qiziqishlari va moyilliklari;
- tayyorgarlik darajasi;

- ularning rivojlanishidagi o'qishlarning xususiyatlari va darajasi;
- bolalarning badiiy rivojlanishining maqsad va vazifalari;
- san'at turlarining har biriga ta'sir qilishning o'ziga xos xususiyatlari;
- badiiy faoliyatni tashkil etish shakllari;
- badiiy ma'lumotlarning hajmi va sifati;
- o'qituvchining mahorati, maxsus pedagogik texnologiyalarini o'zlashtirish darajasi.

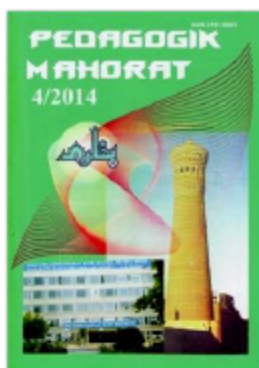
Badiiy pedagogikaning metodlari didaktikada, badiiy pedagogikada ularni tasniflashda e'tirof etilgan yondashuvlarga asoslanadi, bunda alohida ta'limga muhtoj tarbiyalanuvchilarning har bir toifasi uchun shunday usullar tarkibini tanlash zaruriyati hisobga olinadi. Shunday qilib, badiiy pedagogika, artpedagogika usul va uslublari bir biri bilan uzviy ravishda uyg'unlanishi kerak. Bu tarbiyachilardan muayyan vaziyatni hisobga olgan holda, ularning optimal kombinatsiyasida usullarni juda ehtiyotkorlik bilan tanlashni talab qiladi. Badiiy pedagogikada o'qitish va tarbiyalash metodlari va uslublarni tanlash va tuzish, bir tomondan, badiiy-estetik rivojlanishga maksimal darajada yordam berishi kerak. Boshqa tomondan, bolalarning alohida ta'lim ehtiyojlarini qondirish va tuzatish pedagogik ishlarning o'ziga xos xususiyatlariga kiradi.

Xulosa.

Art-pedagogikaning asosiy maqsadi – nafaqat rivojlanishida muammosi bo'lgan bolalarni, sog'lom bolalarni ham garmonik har tomonlama rivojlantirishdan iborat va u korreksion-shaxsiy va faoliyatli yondashuvlarga tayanadi; o'quchilarning turli ruhiy sifatlari hamda shaxsning badiiy madaniyatini shakllantirish xususiyatlarini rivojlantirish, uning mikro va makro muhitda jamoaviy va madaniy faoliyatda ishtirok etishi, turli tajavvuzlarni bartaraf etishga alohida e'tibor qaratiladi. Rivojlanishida muammosi bor bolalarga art-pedagogika dunyoni uning barcha turfaliligi va go'zalligida ko'rishga hamda faoliyatning badiiy turlarida dunyoni o'zgartirishga o'rgatadi. San'at dunyoni anglashda ijobiy manba sanaladi, u bolada kreativlik qobiliyatini dunyoga keltiradi. Shuning uchun uni ijtimoiy-pedagogik texnologiyalarning samarali vositasi sifatida qarash mumkin. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini estetik turkum darslarida art-texnologiyalarni dars jarayonida qo'llash o'quvchilarning turli ruhiy sifatlari hamda shaxsning badiiy madaniyatini shakllantirish xususiyatlarini rivojlantiradi.

Adabiyotlar:

1. Anisimov V.P. Art-pedagogika kak sistema psixologicheskogo soprovojeniya obrazovatel'nogo protsessa // Vestnik OGU. №4 (2003) -146 s.
2. Medvedeva Ye.A. Sotsiokulturnoe stanovlenie lichnosti rebenka s problemami psixicheskogo razvitiya sredstvami iskusstva v obrazovatel'nom prostranstve: dis. d-ra psix. nauk. / Ye.A. Medvedeva. – Nijniy Novgorod.: Art-press, 2007. – 186 s
3. Sergeeva N.Yu. Soderjanie ponyatiya «artpedagogika» // Izvestiya VGPU, – № 1. 2008. – S. 24 - 28.
4. Sergeeva B.V., Petrenko N.A. Esteticheskoe vospitanie mladshix shkolnikov // Sovremennye naukoemkie tekhnologii. 2016. – №12. – S. 428-432.
5. Kuttibekova G.T. The essence and possibilities of application of art pedagogy and art therapy in a secondary educational school // European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. Vol. 8, No.5, 2020, Part III. ISSN 2056-5852. – rr.151-154.

Buxoro davlat universiteti muassisligidagi
"PEDAGOGIK MAHORAT"
ilmiy-nazariy va metodik jurnali
barcha ta'lim muassasalarini
hamkorlikka chorlaydi.

Pedagoglarning sevimli nashriga aylanib ulgurgan "Pedagogik mahorat" jurnali maktab, kollej, institut va universitet pedagogik jamoasiga muhim qo'llanma sifatida xizmat qilishi shubhasiz.

Mualliflar uchun eslatib o'tamiz, maqola qo'lyozmalari universitet tahririy-nashriyot bo'limida qabul qilinadi.

Manzilimiz: Buxoro shahri, M.Iqbol ko'chasi 11-uy
Buxoro davlat universiteti, 1-bino 2-qavat, 219-xona

Tahririyat rekvizitlari:
Moliya vazirligi g'aznachiligi
23402000300100001010
MB BB XXXM Toshkent sh. MFO 00014 INN 201504275
BuxDU 400110860064017094100079001

Pedagogik mahorat: rivojlanamiz va rivojlantiramiz!

<p>PEDAGOGIK MAHORAT</p> <p>Ilmiy-nazariy va metodik jurnal</p> <p>2023-yil 11-son (98)</p> <p>2001-yil iyul oyidan chiqa boshlagan.</p> <p>OBUNA INDEKSI: 3070</p>	<p>Buxoro davlat universiteti nashri</p> <p>Jurnal oliy o'quv yurtlarining professor-o'qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, ilmiy xodimlar, magistrantlar, talabalar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari hamda maktab o'qituvchilari, shuningdek, keng ommaga mo'ljallangan.</p> <p>Jurnalda nazariy, ilmiy-metodik, muammoli maqolalar, fan va texnikaga oid yangiliklar, turli xabarlar chop etiladi.</p> <p>Nashr uchun mas'ul: Nigora SAYFULLAYEVA Muharrir: Mexrigiyo SHIRINOVA Musahhib: Sarvinoz RAXIMOVA</p>	<p>Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Chop etish sifati uchun bosmaxona javobgar.</p> <p>Bosishga ruxsat etildi 30.08.2023 Bosmaxonaga topshirish vaqti 31.12.2023 Qog'oz bichimi: 60x84. 1/8 Tezkor bosma usulda bosildi. Shartli bosma tabog'i – 20,6 Adadi – 100 nusxa Buyurtma № 21 Bahosi kelishilgan narxda.</p> <p>"Sadriddin Salim Buxoriy" MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Buxoro shahri M.Iqbol ko'chasi 11-uy.</p>
--	--	---